

О. В. Савченко, О. С. Галелюка

Домашні тварини

ДОМАШНІ ТВАРИНИ – тварини, яких утримує людина для своїх потреб. Домашні тварини відрізняються від своїх диких предків поведінкою, екстер'єром, інтер'єром, продуктивністю. Людина з давніх-давен приручала й одомашнювала тих тварин, які водилися поблизу місць її проживання. Вони забезпечували їжею, їх використовували для роботи, полювання тощо. Як правило, обирали ті види тварин, які були найбільш піддатливі для вдосконалення продуктивних ознак. Припускають, що вже в часи кам'яного віку всі основні види домашніх тварин були приручені. Однак точного часу, відколи людина почала одомашнювати тварин, не встановлено, невідоме і походження багатьох видів домашніх тварин. Одомашнення охопило переважно два класи тварин з наземним способом життя – ссавців і птахів.

Із 4 тис. наявних видів ссавців одомашнено лише 60. Окремо виділяють групу приручених тварин, які зберігають усі ознаки диких форм, та значну групу синантропних тварин, що пристосувалися до життя у помешканні людини або поблизу місць її проживання (миші, пацюки, таргани та ін.).

Більшість домашніх тварин становлять сільськогосподарські тварини: [велика рогата худоба](#), коні, віслюки, вівці, кози, свині, верблюди, олені, птахи (кури, качки, гуси та ін.), кролі, хутрові звірі, яких вирощують у неволі (норки, ондатри, лисиці та ін.), а також риби, яких розводять у ставках, бджоли і шовкопряди. З них отримують ту чи іншу продукцію (молоко, м'ясо, шерсть тощо) або використовують для різноманітних робіт.

Друга категорія домашніх тварин – тварини-компаньйони, яких утримують з розважальною, комунікаційною, естетичною, терапевтичною та іншими цілями: собаки, коти, акваріумні рибки, птахи, що живуть у неволі (папуги, канарки, голуби), гризуни (хом'яки, морські свинки) тощо.

Домашні тварини утримують в особливих приміщеннях (хлів, стайня, кошара, сад, курник, собача буда тощо) чи загорожах; або вони живуть безпосередньо в людській оселі, де можуть вільно переміщатися чи перебувати в клітці, акваріумі, тераріумі тощо. Домашні тварини харчуються кормами зі спеціально підібраних інгредієнтів, наприклад, корми для

котів, собак, папуг тощо, комбікорми, кормові суміші, зерно фуражне, макуха, коренеплоди, бульбоплоди, сіно, солома тощо для сільськогосподарських тварин. Унаслідок штучного відбору, зумовленого суспільно-економічними і природно-історичними умовами, формувалися різні породи домашніх тварин, пристосовані для задоволення тієї чи іншої людської потреби.

У процесі розвитку *тваринництва* почали застосовувати спрямований відбір і підбір пар для того, щоб потомство мало вищу продуктивність; наявні породи удосконалювалися, створювалися нові, які відповідали запитам і потребам суспільства. Завдяки кропіткій селекційній роботі, за останні два століття деякі тварини змінилися до невпізнання (короткорога корова, йоркширська свиня та ін.). *Селекція* призводить до росту продуктивності у домашніх тварин порівняно з їхніми предками. Селекційна робота, якою в Україні займаються *племенні заводи та господарства*, спрямована на створення таких порід, які могли б задовольнити разом декілька потреб, зокрема у корів намагаються поєднати молочність зі здатністю до відгодовування, у овець – виробництво гарної вовни з м'ясністю (див. також *Племенні ресурси України*; [Ефективне птахівництво та тваринництво](#)).

Рекомендована література

1. Генетические ресурсы сельскохозяйственных животных в России и сопредельных странах. С.-Петербург, 1994;
2. Племенні ресурси України. К., 1998.

Бібліографічний опис:

Домашні тварини / О. В. Савченко, О. С. Галелюка // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20700>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).